

КОРІННЯ ТВОРЧОСТІ

Ми живемо серед людей і серед речей. І є речі, які, як і люди, несуть у собі глибоку пам'ять, наповнену добром, любов'ю і красою.

Зберігаються в родині рівненської художниці Тетяни Лукашевич вишиті її прабабусею сорочки й фартух, яким уже понад 100 років. Це народне вбрання скопіювала на початку XX ст. Надія Олександрівна Куліш із поліської знахідки, яка була у фондовій колекції етнографічного музею барона Штейнгеля. Ще будучи студенткою у Львівському інституті декоративно-прикладного мистецтва, Тетяна вдягала сорочку, вишиту прабабцею, чим викликала захоплення у викладачів і друзів. А поява цього костюма – це вже окрема, доволі цікава історія.

У 1896 р. відомий волинський меценат барон фон Штейнгель у с.Городок, що поблизу Рівного, організував перший на Волині археолого-етнографічний музей. У 1902 р. в Городок на запрошення барона із Воздвиженська Чернігівської губернії приїхало подружжя Кулішів – Іван Хомич та Надія Олександрівна. Іван Куліш очолив Городоцьке училище, викладаючи там агрономічні та філологічні дисципліни, а його дружина вчила дівчаток рукоділлю. Це були представники тої істинної інтелігенції, яка наприкінці XIX ст. відмовилася від дворянських титулів, від багатства і пішла «в народ». Свого часу на хуторі Воздвиженськ у 1885 р. князь М.Неплюєв відкрив сільськогосподарську школу для хлопчиків (перших учнів було лише 7), серед них – Іван Куліш. Згодом Неплюєв відкрив жіночу Преображенську школу, де вчилася Надія. Випускники школи стали членами Хресто-Воздвиженського трудового братства. Слід відмітити, що Надія Олександрівна була родом із багатого дворянської сім'ї й, усупереч своїм батькам, взявши з собою двох молодших сестер Ольгу й Дарію, приєднала-

Тетяна Лукашевич

ся до братства у Воздвиженську. Члени цього унікального міні-суспільства сповідували ідеї добра та любові до ближнього й нездоленого, високу християнську мораль. Ось такі високоморальні та високоосвічені інтелігентні люди приїхали в Городок сіяти вічне і мудре. Іван Куліш – прадід Тетяни Сергіївни прожив довге, насичене творчою працею, життя. До 1918 р. вчителював у Городку, а потім переїхав до Рівного, де знову як такий працював на ниві виховання й навчання дітей, викладаючи в реальному училищі, а згодом вчителював у школі № 5. Він був педагогом із великої літери, літературознавцем і поетом. Його вірші – то внутрішній стан душі, що тонко відчувала красу волинської землі, душі, що зазнала нестерпної муки, коли втратив ще молодою свою кохану дружину. Залишився з двома малолітніми дітьми – Лідією і Всеволодом і віддав їм всю свою любов, а потім – онукам, дісталосся тої іскорки і правнучці Тетяні. Саме

після смерті дружини він залишив назавжди Городок, щоб розійтися з горем. Але в цій сім'ї назавжди залишився чудовий спомин про родину барона Штейнгеля, зв'язок продовжувався аж до початку 2-ї світової війни. Збереглися не лише спомини, але й численні унікальні фотографії й документи тих далеких часів. Родина Тетяни Лукашевич чи не єдина в нашому місті, яка по крихтах збрала унікальні фотографії і документи, спогади про родину сподвижників і хранителів української культури Штейнгелів, родовим помістям яких був Городок. Серед сотень книг, які зберігаються в цій родині, є унікальні, серед них – поетична збірка волинського поета 30-х рр. О.Кондратьєва «Слов'янські боги», єдиний екземпляр якої зберігся саме в них, адже у 1939 р. більшовики знищили це видання.

Ось серед такої атмосфери, з такого коріння зростала майбутня художниця Тетяна Лукашевич. Очевидно, прабабусине рукоділля, прадідова поезія, мамина любов до музики, вічно жива пам'ять про слашний родовід, які завжди жили в їхньому домі, акумулювалося саме в Тетяні, котра з дитячих років зробила крок у світ мистецтва. Професійне становлення майбутньої художниці відбулося в Львівському інституті декоративно-прикладного мистецтва. І не випадково темою першої курсової роботи вона обрала «Волинське ткацтво». Після закінчення вузу, працюючи в Києві, Тетяна створила костюми, використовуючи українські національні мотиви. Перш ніж узятися до розробки чергового проекту вона виїжджала в експедиції на Полісся, заглядала в скрині бабусь, де зберігалися речі дивовижної краси.

Пізніше прийшло захоплення гобеленом. Перші її твори в цій техніці світилися сонцем, радістю буття, веселковими барвами. Вони були створені під впливом озерної поліської блакиті («Ранок», «Ранок співає», «День посміхається»). Теми для творчості Тетяна Сергіївна черпає й у поезії улюблених поетів.

Протягом двох років вона працювала над гобеленом «Таїна чарівливої ночі», в якому відчуваються мотиви поезій Лесі Українки та «Олесі» Олександра Купріна. А ще джерелом натхнення художниці є музика, і передусім органна (серія гобеленів «Слухаючи Баха»). Плодом тривалих роздумів митця над сутністю всього живого стала глобальна робота «Створення світу» («Нехай земля вродить зелень», «Нехай будуть світила на тверді небесній», «Нехай народить земля риб» – це невичерпні біблійн сюжети). До них органічно приєднуються великий гобелен «Поліська заступниця».

Основною віхою в сучасній творчості Тетяни Лукашевич є логічний

Іван Куліш із правнучкою Тетянкою

прихід до втілення в техніці гобелену та батику мови символів. Авторка, зберігаючи давні символи, намагається знайти самостійну образотворчу мову, через ритм, колір, простір викликати ряд асоціацій для пробудження генетичної пам'яті. Саме така думка виникає від споглядання її робіт на персональній

Іван Хомич та Надія Олександрівна Куліші, прадід та прабабуся

виставці «Відлуння символів», що відбулася в Рівному, а потім у Луцьку. Тетяна Лукашевич є авторкою гобеленів, батику, ліжникового ткацтва... Філософія життєствердження яскраво проявляється в усіх її роботах, зокрема «Відлуння звуків», «Захід сонця», «Хмари лебедіні», «Ріка життя», «Білий янгол», «Божа ручка».

Невід'ємною частиною творчого життя митця є участь у виставках. Ім'я рівненської художниці Тетяни Лукашевич відоме в Латвії, Естонії, Польщі, Словаччині, Угорщині, де вона була учасницею художніх виставок.

Зараз художниця підсумовує свій 25-річний творчий шлях й готується до травневої ювілейної персональної виставки в Рівному. Вже закінчено великий гобелен «Благовіщення».

Художниця висловлює своє світобачення у словах: «Тридиниства неба – землі – людини відчуваю як вічність!». А ще kloпочеться: «Як зробити, щоб не переривався зв'язок поколінь, щоб надбання батьків і прадідів переходили в спадок молодим?! Це не тлінне, і за збереження його нас поважатимуть діти й правнуки».

Галина ДАНИЛЧУК,
завідуюча сектором виставок
Рівненського обласного
краєзнавчого музею